

Jana Dreimane

Nepārtrauktā kustībā: par Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku galveno rādītāju dinamiku 2011.gadā

2011.gadā Latvijā darbojās 819 pašvaldību publiskās bibliotēkas. Lai gan to skaits, salīdzinot ar 2010. gadu, krities par 10 vienībām, neviena nav likvidēta. Trīs pagastu "otrās" bibliotēkas (Smiltenes novada Grundzāles pagasta Aumeisteru bibliotēka, Rēzeknes novada Nautrēnu pagasta Dekteru bibliotēka, Madonas novada Ošupes pagasta Ošupes bibliotēka) kļuvas par ārējās apkalpošanas punktiem. Statistiskie dati liecina, ka patlaban Latvijas publisko bibliotēku sistēmā ir vairāk nekā 50 ārējās apkalpošanas punktu. Turpinoties Rīgas Centrālās bibliotēkas (RCB) reorganizācijas procesam, divu filiālbibliotēku (Svešvalodu filiālbibliotēka un Mākslas un mūzikas filiālbibliotēka "Tilts") krājumu pieprasītākā daļa integrēta bibliotēkas galvenajā ēkā. Bibliotēku pārcelšana uz jaunām, plašākām telpām sniedz iespēju īstenot "ģimenes bibliotēkas" modeli, kur bērni un vecāki var izmantot informācijas pakalpojumus vienā ēkā. Šogad par bērnu nodaļām reorganizētas trīs bērnu bibliotēkas (Rojā, Salaspilī un Līvānos).

Ārējās apkalpošanas punktu situācija kopumā nav apzināta (ne visos bibliotēku pārskatos to darbība detalizēti raksturota), taču vairāku punktu statistiskie rādītāji liek bažīties par to tālāko likteni. Piemēram, Degumnieku bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts — bijusī Ošupes pagasta Ošupes bibliotēka, pērn nav saņēmusi nevienu jaunieguvumu. Tajā reģistrēti tikai 55 lasītāji, kam izsniegtas 999 vienības, to skaitā bērniem un jauniešiem — 54. Nepietiekams materiālais nodrošinājums un nepievilcīgas telpas ir arī Gramzdas pagasta bibliotēkas ārējās apkalpošanas punktam. **Vai daļa par ārējās apkalpošanas punktiem pārveidoto bibliotēku netiek nolemta lēnai bojāejai?**

Atgriešanās pie centralizācijas

Pēdējā laikā Latvijā arvien pieaug novadu skaits, kur bibliotēkas atgriezušās pie centralizēta administrēšanas modeļa, no kura pirms divdesmit gadiem, atjaunojoties valstiskajai neatkarībai, vairums bibliotēku atteicās. Centralizēta bibliotēku sistēma bija saglabāta Rīgā, kur ir lielākais filiālbibliotēku skaits (26 filiālbibliotēkas, trīs ārējās apkalpošanas punkti), kā arī daudzās

tā sauktajās republikas pilsētās (Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Jūrmala, Rēzekne, Ventspils). Šī modeļa atkalieviešana mūsdienās izriet no pašvaldību vajadzības ietaupīt uz administratīvo izmaksu rēķina. Centralizētā sistēma patlaban darbojas ne vien vairākos novados (Balvu, Dobeles, Salaspils, Siguldas), bet arī mazākās pilsētās, piemēram, Līvānos, Smiltēnē, Strenčos, Ķegumā. Viena no lielākajām sistēmām pērn izveidota Bauskas novadā, kur no 2011.gada 1.aprīļa 17 pagastu bibliotēkas darbojas Bauskas CB pakļautībā. CB pārzina jauno struktūrvienību finansējumu, izņemot telpu uzturēšanu, kas tomēr atstāta pagastu pārvalžu kompetencē. Iespējams, darbs centralizētā sistēmā varētu būt risinājums viena darbinieka bibliotēkā. Šis modelis ļautu atslogot bibliotekāru no administratīvajiem pienākumiem, lai viņš varētu pilnībā nodoties lasītāju apkalpošanai, novadpētniecības resursu veidošanai, pasākumu rīkošanai un iedzīvotāju apmācībai. Jāatzīmē, ka dažviet bibliotekāri joprojām spiesti saņemt atalgojumu par it kā nepilnas slodzes darbu (visi Brocēnu novada bibliotekāri, nepilna puse Liepājas reģiona un Tukuma reģiona bibliotēku speciālistu). Taču viņi paši atzīst — lai nodrošinātu bibliotēkas funkcionēšanu, faktiski nākas strādāt pilnu darba dienu. Diemžēl Latvijā ir diezgan daudz apdzīvotu vietu, kur vienīgais, uz daļslodzi nodarbinātais pagasta bibliotekārs veic arī apkopēja, sētnieka pienākumus.

Iznieguma lejupslīde un tās iespējamie cēloņi

2009.–2010.gadā bibliotekāri varēja priecāties par spēju apmeklētības pieaugumu (vairāk nekā 10%), taču pērn šis rādītājs ir krities. Nepārtraukta lejupslīde jau no 21.gadsimta sākuma vērojama iznieguma dinamikā (2003.gadā — 20 580 679; 2011.gadā — 13 753 294). Daudzos bibliotēku pārskatos uzsvērts — sevišķi kritas dokumentu izniegums bērniem un jauniešiem, kas ir neproporcionāli zems apmeklētības rādītājam šajā vecuma grupā. Bērni un jaunieši labprāt pavada laiku bib-

liotēkās, diemžēl nevis šķirstot grāmatas un žurnālus, bet sēžot pie datoriem. Jāatzīst, ka arī piedāvājums šai lasītāju grupai nav samērīgs. Tikai vienā — Valmieras bibliotēkā — 50% no komplektēšanas budžeta atvēlēti resursu iegādei bērniem un jauniešiem. Daudzos reģionos šai grupai atvēl mazāk nekā 20% krājuma papildināšanas naudas un arī krājuma sastāvā resursi bērniem un jaunatnei neveido pat piekto daļu, lai gan piedāvājumam vajadzētu būt tikpat lielam kā pieaugušajiem lasītājiem. Bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu un jauniešu žūrija" 2011. gadā piedalījās ap 330 pašvaldību publisko bibliotēku, tātad nepilna puse. Gan pārskatos, gan publisko bibliotēku direktoru diskusijās tika uzsvērts, ka līdzdalība nebija iespējama nepietiekama finansējuma dēļ. **Skumji, ka daudzviet Latvijas bibliotēkas ir tik nabadzīgas, ka tām neatliek naudas 20 kvalitatīvāko bērnu, jauniešu grāmatu iegādei.** Saskaņā ar Somijas "Publisko bibliotēku kvalitātes rekomendācijām" vienam lasītājam, kas jaunāks par 15 gadiem, būtu iegādājama vismaz viena jauna grāmata gadā.¹

Pateicoties Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra vadītājas Silvijas Tretjakovas iniciētajam "e-pastu karam", kas tika uzsākts Starptautiskajā bērnu grāmatu dienā 2011. gada 2. aprīlī un noslēdzās 20. maijā, kā arī kopā ar LNB Atbalsta biedrību aizsāktajai ziedojumu vākšanas akcijai "Sirsniņa prasa, lai bērniš lasa", šogad situācija Latvijā uzlabojusies un tuvojas "labo" gadu līmenim. Operatīvi reaģējot uz "e-pastu kara" pieteikuma vēstuli, Kultūras ministrija piešķīra vairāk nekā Ls 13 000. No sabiedrības integrācijas fonda programmas īstenošanai latviešu diasporu zemēs un Latvijas nabadzīgākajos reģionos atvēlēti vēl Ls 50 000. Tiem vēl pieskaitāmi akcijā "Sirsniņa prasa, lai bērniš lasa" savāktie līdzekļi un pašvaldību piešķirums. Tādēļ šogad Bērnu un jauniešu žūrijā varēja iesaistīties rekordliels bibliotēku (532) un jaunās paaudzes ekspertu skaits (provizorisks — 17 000).

Tomēr bērnu un jauniešu lasīšanas intereses, brīvā laika pavadīšanas ieradumi Latvijā nav pētīti. Noskaidrota vienīgi lasītprasme "Eurydice" (informācijas tīkls par izglītības sistēmām un izglītības politiku Eiropā) pētījumā "Lasītprasmes mācīšana Eiropā — konteksts, rīcībpolitika un prakse", ar apmierinājumu konstatējot, ka Latvijā tikai 17,6% piecpadsmitgadīgo jauniešu tā ir vāja (Pļaviņa, Vita. Latvija ir uz pareizā ceļa lasītprasmes mācīšanā. *Izglītība un Kultūra* [tiešsaiste]. 27.07.2011. Pieejams: <http://www.izglitiba-kultura.lv/raksti/latvija-ir-uz-pareiza-cela-lasitprasmes-macisana>). Kā liecina publikācijas par minēto "Eurydice" pētījumu (skat. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/130LV.pdf), izglītības pārvaldības institūcijas neapjauš bibliotēku potenciālu rakstpratības veicināšanā, to traktējot kā vienīgi mācībiestāžu, respektīvi, skolotāju uzdevumu. Labākus augļus tomēr nes integrētā pieeja, ko izvēlējusies piemēram, Somija. Tās Nacionālās Izglītības padomes pārstāve Pirjo Sinko šī gada IFLA ģenerālkonferencē Helsinkos uzsvēra, ka Somijā rakstpratības veicināšanā

līdztekus skolotājiem tiek iesaistīti arī īpaši lasīšanas speciālisti, skolu un publiskās bibliotēkas un, protams, bērnu vecāki.² Lasīšanas veicināšanu finansē ne vien pašvaldības, bet arī valsts, piešķirot līdzekļus nacionāla mēroga projektiem (piemēram — "Kirjasampo", <http://kirjasampo.fi>), kas fokusēti uz problēmu, piemēram, zēnu slikto lasītprasmi un nevēlēšanos lasīt, risināšanu. Tādējādi panākts, ka vāja lasītprasme ir 8% piecpadsmitgadīgo pusaudžu.

Visai maz ir apdzīvotu vietu, kur pašvaldības piešķirums informācijas iegādei uz vienu iedzīvotāju sasniedz patlaban augstāko robežu — vienu latu. Tā ir Ventspilī, Ikšķilē, Aizkrauklē. Iepriecinoši, ka šāds finansējums ir arī Rēzeknes reģionā, kur tas, salīdzinot ar 2009. gadu, palielinājies par vairāk nekā 30%. Lielākā daļa pieauguma atvēlēta grāmatu iepirkumam. Tomēr daudzviet komplektēšanas budžets nesasniedz pat puslatu uz vienu iedzīvotāju (Daugavpils novads, Krāslavas novads, Liepājas reģions, Saldus reģions, Valkas reģions u.c.). Jauniegūvumu skaits samazinās pat turīgākajos reģionos, piemēram, Pierīgā, jo pēdējos gados augusi pievienotās vērtības nodokļa likme grāmatām. Nedrīkstētu arī aizmirst, ka bibliotēkām iegādājamo mediju spektrs aizvien paplašinās. Lasītāji kļūst prasīgāki: viņi sagaida, ka bibliotēkās būs ne vien daudzpusīgs iespiesto grāmatu un periodikas piedāvājums valsts valodā, bet arī svešvalodās, datubāzes, klausāmgrāmatas, mūzikas ieraksti, filmas, videospēles, datorspēles u.c. Arī Pierīgas reģiona bibliotēku pārskatā uzsvērts, ka visās lasītāju vecumgrupās arvien pieprasītāka ir literatūra svešvalodās, sevišķi angļu valodā. "IFLA Publisko bibliotēku pakalpojumu vadlīnijās" (*IFLA Public Library Service Guidelines (2010)*, <http://www.degruyter.com/view/product/43971>) rekomendēts arī rotaļlietu, spēļu, saliekamližu piedāvājums bibliotēkās. Iespējams, ka bibliotēku krājuma atbilstību iedzīvotāju vēlmēm objektīvāk varētu novērtēt pēc iegādāto vienību skaita uz vienu iedzīvotāju — kā noteikts "IFLA Publisko bibliotēku pakalpojumu vadlīnijās". Gada laikā jāiegādājas vismaz 0,25–0,3 vienību uz katru iedzīvotāju vai 200–250 vienību uz 1000 iedzīvotājiem. Tādējādi nepieciešamais krājuma kopējums būtu vismaz 2–3 vienības uz katru iedzīvotāju, bet ne mazāk par 2500 vienībām mazākajās bibliotēkās vai ārējās apkalpošanas punktos. Savukārt Somijas "Publisko bibliotēku kvalitātes rekomendācijās" ieteikts gadā iegādāties 300–400 jaunu grāmatu uz 1000 iedzīvotājiem.³

Tas nozīmē, ka finansējuma minimums grāmatu un periodisko izdevumu iegādei, kas noteikts "Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvos" — 30 santīmi uz vienu iedzīvotāju, ir neatbilstošs mūsdienu bibliotēku funkcionalitātei. Nepietiekamā finansējuma dēļ tajā minēto prasību — 30% no krājumu papildināšanai paredzētās naudas atvēlēt elektronisko izdevumu iegādei — bibliotēkas nevar izpildīt. IFLA indikators izmantojums mazinātu spekulācijas par bibliotēku komplektēšanas budžeta lielumu un ļautu objektīvāk novērtēt Latvijas bibliotēku situāciju starptautiskā kontekstā.

Lielas problēmas, lieli sasniegumi

Lielākajā daļā Latvijas reģionu 2011.gadā bibliotēku finansējums pieaudzis vismaz par dažiem procentiem — gan krājuma komplektēšanai, gan citiem kārtējiem izdevumiem. Papildus piešķirums jāva atjaunot normālu — 8 stundu darba dienu — Liepājas Centrālajā Zinātniskajā bibliotēkā. Speciālistu atalgojums palielināts Rēzeknes reģionā, Talsu reģionā, Jūrmalā, Strenčos un citviet. Tomēr atalgojuma atšķirības joprojām ir ļoti lielas. Pat vienā — Jelgavas reģionā — pagasta bibliotēkas vadītāju atalgojuma amplitūda svārstās no 200 Ls līdz 600 Ls mēnesī pirms nodokļu nomaksas. Nopietna problēma vēl aizvien ir novecojusī datortehnika, kas saņemta pirms vairākiem gadiem publisko bibliotēku attīstības projekta “Trešais tēva dēls” ietvaros. Atsevišķas bibliotēkas iegādājušās jaunus datorus, displejus un citas komunikācijas iekārtas vai nu kāda projekta ietvaros (Balvu Centrālajā bibliotēkā, Pāvilostas bibliotēkā), uzsākot darbu jaunās telpās (Kuldīgas Galvenā bibliotēka, Salaspils novada bibliotēka), vai izmantojot par maksas pakalpojumiem gūtos līdzekļus līdz ar pašvaldības līdzfinansējumu (Jūrmalas Centrālā bibliotēka). Pa vienam portatīvajam datoram reģionu galvenās bibliotēkas saņēma, iesaistoties aģentūras “Kultūras informācijas sistēmas” un uzņēmuma “Lattelcom” organizētajā akcijā “Bibliotēka nāk pie lietotāja”, kurā bibliotekāri devās pie ļaudīm ar ierobežotām kustību iespējām un mācīja viņus izmantot datorus un internetu. Bibliotēkas cer, ka visdrīzākajā laikā sāksies valsts vienotās bibliotēku informācijas sistēmas 2.kārtas ieviešana, kuras ietvaros būs iespējama novecojušās informācijas tehnoloģiju infrastruktūras atjaunošana. Līdztekus tam būtu svarīgi, lai katrā publiskajā bibliotēkā būtu arī mūsdienīga bibliotēku informācijas sistēma (BIS) attālināti pieejamu, inovatīvu e-pakalpojumu ieviešanai un attīstībai. Tomēr arī šajā ziņā situācija reģionos ir atšķirīga. Saskaņā ar uzņēmuma “Tieto Latvia” datiem BIS “ALISE” ir 28 reģionu galvenajās bibliotēkās un 403 vietējās nozīmes bibliotēkās. Tikai dažos reģionos “ALISE” ieviesta visās vai teju visās publiskajās bibliotēkās, proti, Madonas reģionā, Jelgavas reģionā, Gulbenes novadā. Latvijā nav publiski pieejamu datu par automatizētas lasītāju apkalpošanas ieviešanu. Atsevišķu reģionu informācija liek domāt, ka mums vēl tāls ceļš ejams līdz pilnīgai bibliotekāro procesu automatizācijai. Automatizēta lasītāju apkalpošana ieviesta 24 (no 37) Liepājas reģiona bibliotēkās, 12 (no 38) Bauskas reģiona bibliotēkās, 15 (no 28) Ludzas reģiona bibliotēkās.

Atzīstamus rezultātus devusi sistemātiskā lasītāju izglītošana datoru un interneta lietošanā, bibliotēku e-resursu popularizēšana. Arvien aktīvāk tiek izmantotas bibliotēku tīmekļa vietnes. Piemēram, Ventspils bibliotēkas tīmekļa vietne 2011.gadā apmeklēta 110 426 reizes, kas veido trešo daļu no kopējā bibliotēkas apmeklējuma! Intensīvi tiek izmantotas arī Cēsu Centrālās bibliotēkas (107 apmeklējumi dienā) un Liepā-

jas Centrālās Zinātniskās bibliotēkas (>53 000 vai 145 apmeklējumi dienā) tīmekļa vietnes. Augšupejoša bibliotēku tīmekļa vietņu apmeklētība vērojama arī Pierīgas reģionā — kopš 2009.gada tā pieaugusi sešas reizes (2009.gadā — 5199, 2011.gadā — 32 483).

Lasītāju iecienītas ir grāmatu nodošanas iekārtas. Patlaban tās pieejamas ne vien Ventspils bibliotēkā (kur nodot grāmatas ārpus bibliotēkas atvērtības laika iespējams trijās vietās), Rīgā (vienā filiālē), bet arī Gulbenē, Kuldīgā un Salaspilī. Divas bibliotēkas piedāvā arī pašapkalpošanās iekārtas (Rīgas CB un Ventspils bibliotēka), taču atzīst, ka iedzīvotāju vidū tās vēl nepopulāras, atšķirībā no grāmatu nodošanas kastēm. Tā, piemēram, pērn Ventspilī grāmatu kastēs saņemts atpakaļ vairāk nekā 7000 grāmatu, Jāņos vien — 156 vienības. Arī Kuldīgas bibliotēka slavē šo pakalpojumu, kas ieviests pērnā gada nogalē līdz ar jaunās ēkas atvēršanu. Labums ir nenoliedzams — šādā kārtā bibliotēkās nereti atgriežas iespaiddarbi, kas no plauktiem bija pazuduši pirms vairākiem gadiem.

Bibliotēka — trešās mājas

Iespējams, ieskatoties savos naudas makos, bibliotekāri maz izjūt ekonomisko progresu. Taču to skaidri apliecina renovēto, remontēto, uz plašākām, labākām telpām pārcelto bibliotēku daudzums. 2011.gadā jaunas mājas ieguva vairākas reģionu galvenās bibliotēkas (Salaspils novada bibliotēka, Kuldīgas Galvenā bibliotēka), pilsētu (Līvānu novada Centrālā bibliotēka, Siguldas novada bibliotēka, Viļakas novada bibliotēka) un pagastu bibliotēkas (Brunavas pagasta Grenctāles bibliotēka, Kocēnu pagasta 1.bibliotēka, Lādes bibliotēka, Staburaga pagasta bibliotēka, Tārgales bibliotēka, Zorģu bibliotēka, Liepu bibliotēka, Briģu pagasta bibliotēka). Vēl vairāk ir bibliotēku, kurās veikti remontu un citi labiekārtojumi — visā Latvijā to ir vairāki desmiti un, šķiet, nav neviena reģiona, kur kādā bibliotēkā nebūtu veikts vismaz kosmētiskais remonts, iegādāti jauni grāmatplaukti vai jaunas mēbeles. 2011.gadā pabeigts Liepājas Centrālās Zinātniskās bibliotēkas ēkas energoefektivitātes projekts, kura gaitā nams nosiltināts, ieguvus jaunus logus. Līdzīgi remontdarbi veikti arī Vaiņodes pagasta bibliotēkā, Pāvilostas novada Vērgales bibliotēkā. Ar pašvaldību un Eiropas Savienības fondu atbalstu bibliotēkas kļūst pieejamākas ļaudīm ar mobilo dzīvesveidu. Pie jaunuzceltām vai renovētām bibliotēkām ierīkotas autostāvvietas un velonovietnes. Arvien lielāka uzmanība pārskatos pievērsta bibliotēku pieejamībai cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Limbažu Galvenā bibliotēka noskaidrojusi, ka tā nodrošināta trešdaļā reģiona publisko bibliotēku. Savukārt Kuldīgas Galvenā bibliotēka secina, ka ļaudis ar kustību traucējumiem var patstāvīgi iekļūt 12 publiskajās reģiona bibliotēkās. Daudzos pārskatos šis indikators nav iekļauts, izceļot uzlabojumus atsevišķās bibliotēkās.

Tomēr vēl daudz bibliotēku, kurām plašas, mūsdienīgas telpas pagaidām vēl sapnis. Spilgtākais piemērs ir Limbažu Galvenā bibliotēka (LGB), kas patlaban izvietota četrās ēkās, kaut gan pilsēta ir neliela un tajā dzīvo vien nepilni 9 000 cilvēku. LGB direktore Dzintra Justa 2011.

&id=239&Itemid=107), kurā ikviens interesents no tuvienes un tālienes var aplūkot Balvu arhitekta Viktora Baškirova veidotās skices. Šogad *jurģi* ieplānoti Lapmežciema pagasta bibliotēkā, kas līdz šim atradās vecā, neremontētā tautas nama ēkā. Pašlaik bibliotēkas vajadzībām tiek renovēts un labiekārtots "vecās pagastmājas" pirmais stāvs. Namā, kas atrodas gandrīz līdzās bibliotēkas pašreizējai mitnei, darbojas arī Lapmežciema muzejs.

gada pārskatā uzsver, ka Limbažu pašvaldība pirmā Latvijā uzsāka jaunas bibliotēkas projektēšanu, gadu gaitā tapuši 3 projekti, diemžēl neviens nav realizēts. Arī Babītes pagasta bibliotēkai, kas mīt pašaurās Babītes vidusskolas telpās, tika solīts, ka šogad tā varēs ievākties jaunās, plašākās telpās. Taču pašvaldība vēl nav ieguvusi savā īpašumā namu, kurā bibliotēku varētu izvietot. Bēdīgs stāvoklis ir arī

Līvānu novada centrālā bibliotēka

Viena no būtiskākajām Latvijas publisko bibliotēku sistēmas iezīmēm, manuprāt, ir nevienmērīgums kā finansiālās nodrošinātības, tā pakalpojumu piedāvājuma un snieguma rādītāju ziņā. Gandrīz viss starptautiskajā nozares literatūrā aprakstītais mūsdienīgas bibliotēkas pakalpojumu spektrs rodams vismaz vienā vai vairākās Latvijas publiskajās bibliotēkās, taču tas nav apbēts visā sistēmā. Viens no nevienmērīgās attīstības cēloņiem ir bibliotēku atkarība

Druvas bibliotēkai Līvānu novadā. Tā atrodas teju simt gadus vecā namā, šaurībā (kopplatība tikai 78 m²), bez ūdensvada, kanalizācijas, ziemā nav iespējams uzturēt normālu temperatūru.

Sapņa īstenojumam toties pietuvojusies Cēsu Centrālā bibliotēka — pērn pabeigta tās ēkas rekonstrukcijas tehniskā projekta izstrāde, tagad vien atliek gaidīt celtniecības uzsākšanu. Cerību spārnota ir arī Jūrmalas Centrālā bibliotēka, kas jau gadu desmitiem izvietota nelielā, 1926.gadā uzceltā vasaras mājā Dubultos. 2011.gada jūlijā tika izsludināts iepirkuma konkurss tehniskā projekta izstrādei un būvdarbu autoruzraudzībai jaunceljamajam Dubultu kultūras un izglītības centram, kurā paredzēta vieta arī bibliotēkai. Tagad top centra tehniskais projekts. Plānots, ka tā būvniecība sāksies 2014.gadā. Balvu Centrālā bibliotēka, kas darbojas plašās, taču funkcionāli nepiemērotās telpās, ziņo, ka pašvaldība iegādājusies zemi, kur celt jaunu bibliotēku. Izstrādāts sīču projekts un tehniskais pamatojums, notikusi projekta sabiedriskā apspriešana. Atzinīgi vērtējams, ka bibliotēkas tīmekļa vietnē projektam veltīta īpaša sadaļa (http://www.bibliotekas.lv/cb_web/index.php?option=com_content&view=article

no konkrētās pašvaldības rocības. Tādēļ valstij būtu jāsniedz sistemātisks atbalsts bibliotēku sistēmai vismaz tajos virzienos, kuriem ir būtiska loma sabiedrības garīgajā un materiālajā labklājībā. To vidū — lasīšanas veicināšana, pilnīga bibliotekāro procesu automatizācija un attālināti pieejamo pakalpojumu attīstība.

- Quality recommendation for public libraries [tiešsaiste]. Ministry of Education and Culture, 2011 [skatīts 2012.gada 3.septembrī]. Pieejams: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM35.pdf?lang=en>. **Jāatzīst, ka arī investīcijas Somijas publisko bibliotēku sistēmā ir nesalīdzināmi lielākas nekā Latvijā. Somijā 2011.gadā tie bija 300 miljoni eiro. Latvijā ir ziņas par publisko bibliotēku kārtējiem izdevumiem, kas 2011.gadā sastādīja 14,1 miljonu Ls.** Skat. Somijas bibliotēku tīmekļa vietnes (*Libraries.fi*) sadaļu "Somijas bibliotēku ietekme": Impact of Finnish Libraries - The National Impact Evaluation Group. Helsinki City Library, 2012 [tiešsaiste]. [skatīts 2012.gada 10.augustā]. Pieejams: <https://wiki.helsinki.fi/display/arvi/Impact+of+Finnish+Libraries++The+National+Impact+Evaluation+Group>
- Sinko, Pirjo. Main Factors Behind the Good PISA Reading Results in Finland. IFLA [tiešsaiste]. 19 September 2012. [skatīts 2012.gada 4.oktobrī]. Pieejams: <http://www.ifla.org/files/school-libraries-resource-centers/conferences/2012/finnish-pisa-results-2012.pdf>
- Quality recommendation for public libraries [tiešsaiste]. Ministry of Education and Culture, 2011. [skatīts 2012.gada 3.septembrī]. Pieejams: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM35.pdf?lang=en>